

Skwer Szmula Zygelbojma

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Muranów

Atrybuty: Nazwy własne Nazwy osobowe Imiona i nazwiska

Rok utworzenia nazwy: 1986

Opis

Szmul Mordechaj Zygelbojm wł. Samuel Artut Zygielbajm (1895-1942) - polityk Bund-u, radny Warszawy i Łodzi. Nie wiadomo, gdzie się urodził - jedne źródła robią z niego rodowitego Warszawiaka, inne zaś podają Borowicę niedaleko Krasnegostawu. Nie ukończył żadnej szkoły, już jako dziesięciolatek rozpoczął pracę zarobkową. Po założeniu rodziny wyjechał do Chełma i tam zajął się wyrobem rękawiczek. Tam związał się z Żydowską Socjalistyczną Partią Robotniczą (Bundem), dość szybko stając się członkiem Komitetu Centralnego. W latach 20-tych przeprowadził się do Warszawy, w 1927 roku zostając radnym tego miasta. Dziewięć lat później objął taką samą funkcję w Łodzi, gdzie zamieszkał. Na wieść o napaści hitlerowskiej powrócił jednak do stolicy, stając się jednym z 12 zakładników gwarancji kapitulacji miasta. W wypadku jakichkolwiek aktów przemocy wobec Niemców miał zostać natychmiast rozstrzelany. Później rozpoczął organizację podziemnego żydowskiego ruchu oporu, za co został nawet aresztowany i niedługo później wypuszczony przez Niemców, przed którymi udało mu się ukryć prawdziwą tożsamość. Zagrożony dekonspiracją dzięki pomocy partii przedostał się w 1940 roku do Brukseli, gdzie na konferencji europejskich partii socjaldemokratycznych przedstawił sytuację Żydów polskich. Udało mu się następnie przedostać do Londynu, gdzie został członkiem Rady narodowej RP (odpowiednik polskiego Sejmu). Cały czas próbował wymóc pomoc aliantów dla Żydów mordowanych przez nazistów. Pisał do Prezydenta USA Roosevelta, apelował na falach radia BBC - nikt mu nie wierzył. po upadku powstania w getcie warszawskim, na znak protestu przeciwko bezczynności "sojuszników" popełnił w Londynie samobójstwo, trując się gazem.

Upamiętnienia:

Głaz pamiątkowy z napisem również w języku hebrajskim na skwerze jego imienia, na Trakcie Pamięci, Męczeństwa i Walki Żydów 1940-1943.

Ciekawostki

Powstał po wojnie na przecięciu ulic Lewartowskiego, Zamenhofa, Dubois i Miłej.

Stan obecny:

Pomnik Szmula Zyngelbojma. Stał tutaj w 1997, wykonany przez Marka Moderau. Jest to płaskorzeźba, wmurowana w ścianę budynku ze słowami z ostatniego listu do Prezydenta RP na Uchodźstwie: Milczeć nie mogę i żyć nie mogę, gdy giną resztki ludu żydowskiego w Polsce. Obok leży strzaskana płyta.

Data nadania nazwy: 1986.04.17
